

Sosiaaliturvaetuuksien ulosmittaus; työryhmän mietintö

Johdanto

Oikeusministeriö pyytää lausuntoanne sosiaaliturvaetuuksien ulosmittausta koskevasta työryhmämietinnöstä.

Työryhmä ehdottaa, että sosiaaliturvaetuslajien vaikutusta ulosmitattavuuteen vähennetään siten, että ulosmittauskiellosta säädettäisiin vain niiden etuuksien osalta, jotka myönnetään eläke- tai sosiaalilainsäädännön nojalla määrättyyn tarkoitukseen. Muiden etuuksien ulosmitattavuus määräytyisi ainoastaan sillä perusteella, ylittääkö etuuden määrä suojaosuuden määrän.

Lisäksi työryhmä ehdottaa, että ulosmittauksen laskentasäännöt uudistetaan kokonaisuutena mietinnössä hahmotellun mallin mukaisesti. Ehdotettujen laskentasääntöjen yksityiskohdat on tarkoitus tarkentaa hankkeen seuraavassa vaiheessa tehtävän vaikutusarvioinnin pohjalta. Tarkempaa arviointia vaativia seikkoja ovat muun muassa suojaosuuden euromäärä, elatuksen varassa olevien henkilöiden huomioon ottamisen tapa ja euromäärä sekä ulosmittausprosentit eri tulotasoilla.

Tausta

Pääministeri Sanna Marinin hallitus päätti työllisyystoimia koskevassa kannanotossaan 11.2.2022, että ulosmittauksen laskentasääntöjen ja sosiaaliturvaetuuksien yhteensovittamisesta käynnistetään selvitys.

Oikeusministeriö asetti selvityksen toteuttamiseksi Sosiaaliturvaetuuksien ulosmittaus - työryhmän, jonka tehtävänä oli laatia kuvaus sosiaaliturvaetuuksien ulosmittauksen nykytilasta ja esittää vaihtoehdot sosiaaliturvaetuuksiin liittyvän ulosmittausjärjestelmän uudistamiseksi. Asettamispäätöksen mukaan tavoitteena oli, että sosiaaliturvaetuuksien suhdetta ulosmittaukseen arvioidaan kokonaisuutena ja että esitetyillä uudistusvaihtoehdoilla tavoitellaan järjestelmän yksinkertaistamista. Työryhmän tuottaman aineiston on tarkoitus muodostaa pohja selvitystyön toiselle vaiheelle, jossa toteutetaan ehdotettujen uudistusvaihtoehtojen vaikutusten arviointi, työllisyysvaikutukset mukaan lukien. Kokonaisuutena selvitystyöllä luodaan tietopohjaa ulosmittausjärjestelmän uudistamiselle. Sosiaaliturvaetuuksien ulosmittaus –työryhmän toimikausi päättyi 28.2.2023.

Tavoitteet

Lausuntokierroksella kuullaan sidosryhmien näkemyksiä työryhmän ehdotuksista.

Vastausohjeet vastaanottajille

Lausunto pyydetään antamaan vastaamalla lausuntopalvelu.fi:ssä julkaistuun lausuntopyyntöön. Lausuntoa ei tarvitse lähettää erikseen sähköpostitse tai postitse.

Myös muut kuin alla Jakelu-kohdassa mainitut tahot voivat antaa lausunnon. Lausunnon antaakseen vastaajan tulee rekisteröityä ja kirjautua lausuntopalvelu.fi:hin.

Tarkemmat ohjeet palvelun käyttämiseksi löytyvät lausuntopalvelu.fi:n sivulta Ohjeet Käyttöohjeet. Palvelun käyttöönoton tukea voi pyytää osoitteesta lausuntopalvelu.om@gov.fi.

Kaikki lausunnot ovat julkisia ja ne julkaistaan lausuntopalvelu.fi:ssä.

Aikataulu

Lausunto pyydetään antamaan viimeistään **31. heinäkuuta 2023**.

Valmistelijat

Hallitusneuvos Terhi Salmela, puh. 02951 50203, etunimi.sukunimi@gov.fi

Linkit

<https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/164861> - Sosiaaliturvaetuuksien ulosmittaus : Työryhmän mietintö

<https://oikeusministerio.fi/hanke?tunnus=OM042:00/2022> - Selvitys ulosmittauksen laskentasääntöjen ja sosiaaliturvaetuuksien yhteensovittamisesta -hankesivu

<https://oikeusministerio.fi/sv/projekt?tunnus=OM042:00/2022> - Utredning om samordningen av beräkningsreglerna för utmätning och socialskyddsformånerna -projektsidan

Jakelu:

Akava ry
eduskunnan oikeusasiamies
Elinkeinoelämän Keskusliitto EK
Eläkeläisliittojen etujärjestö EETU ry
Etelä-Suomen oikeusapu- ja edunvalvontapiiri
Finanssiala ry
Helsingin yliopisto/professori Tuula Linna
Insolvenssioikeudellinen yhdistys ry
Itä-Suomen oikeusapu- ja edunvalvontapiiri
Kaakkois-Suomen oikeusapu- ja edunvalvontapiiri
Kansaneläkelaitos

Keskuskauppakamari
Kilpailu- ja kuluttajavirasto
Kuluttajaliitto ry
Lounais-Suomen oikeusapu- ja edunvalvontapiiri
Luvan saaneet oikeudenkäyntiavustajat ry
Länsi- ja Sisä-Suomen oikeusapu- ja edunvalvontapiiri
Oikeushallinnon henkilökunta OHK ry
Oikeushallinnon toimihenkilöt JHL ry
Oikeusrekisterikeskus
Pohjois-Suomen oikeusapu- ja edunvalvontapiiri
sosiaali- ja terveysministeriö
STTK ry
Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry
Suomen Asianajajaliitto
Suomen Kihlakunnanvoudit ry
Suomen Lakimiesliitto ry
Suomen Pankki
Suomen Perimistöimistöjen Liitto r.y.
Suomen tuomariliitto - Finlands Domareförbund ry
Suomen Ulosottoylitarkastajat ja -tarkastajat ry
Suomen velalliset ry
Suomen Yrittäjät ry
Takuusäätiö
Terveysten ja hyvinvoinnin laitos (THL)
Tuomioistuinvirasto
Työ- ja elinkeinoministeriö
Työeläkevakuuttajat TELA ry
Työttömien Keskusjärjestö ry
Ulosottolaitos
Ulosottomiehet ry
Valtiokonttori
Valtioneuvoston oikeuskansleri
valtiovarainministeriö
Velkaneuvonta ry
Verohallinto

1. Sosiaaliturvaetuuksien ulosmittaus

Mietinnössä ehdotetaan, että sosiaaliturvaetuslajien vaikutusta ulosmitattavuuteen vähennetään siten, että ulosmittauskiellosta säädettäisiin vain niiden etuuksien osalta, jotka myönnetään eläke- tai sosiaalilainsäädännön nojalla määrättyyn tarkoitukseen. Muiden etuuksien ulosmitattavuus määräytyisi ainoastaan sillä perusteella, ylittääkö etuuden määrä suojaosuuden määrän. (Ehdotus mietinnössä s. 45–46)

Pidättekö ehdotusta kannatettavana?

Millaisia vaikutuksia ehdotuksen toteuttamisella nähdäksenne olisi?

Millaisia kustannuksia ehdotuksen toteuttamisesta aiheutuisi (mm. tietojärjestelmäkustannukset)?

Mahdolliset muut kommentit ehdotuksesta?

2. Tulojen ulosmittausjärjestelmä

Mietinnössä ehdotetaan, että ulosmittauksen laskentasäännöt uudistettaisiin kokonaisuutena mietinnössä hahmotellun mallin mukaisesti (Ehdotus mietinnössä s. 51–64).

EHDOTUKSESTA YLEISESTI

Pidättekö ehdotusta kannatettavana?

Millaisia vaikutuksia uudistuksen toteuttamisella nähdäksenne olisi?

Millaisia kustannuksia uudistuksen toteuttamisesta aiheutuisi (mm. tietojärjestelmäkustannukset)?

Muut mahdolliset kommentit ehdotetuista laskentasäännöistä ja ulosmittausjärjestelmän uudistamisesta?

Ehdotettujen laskentasääntöjen yksityiskohdat on tarkoitus tarkentaa hankkeen seuraavassa vaiheessa tehtävän vaikutusarvioinnin pohjalta. Yksityiskohtien tarkentamista varten kartoitetaan lausunnonantajien alustavia **perusteltuja näkemyksiä** seuraavista seikoista.

SUOJAOSUUS JA TULOISTA ULOSMITATTAVA MÄÄRÄ

Kumpaa vaihtoehtoa pidätte lähtökohtaisesti parempana? Voitte perustella vastauksenne valitsemanne vaihtoehdon alla olevaan tekstikenttään:

- 1) ulosmittaus aloitetaan korkeammalta tulotasolta (suurempi suojaosuus) ja suojaosuuden ylittävistä tuloista ulosmitataan ankarammin.
- 2) ulosmittaus aloitetaan matalammalta tulotasolta (pienempi suojaosuus) ja suojaosuuden ylittävistä tuloista ulosmitataan lievemmin.

ELATUKSEN VARASSA OLEVIENTEN HENKILÖIDEN HUOMIOON OTTAMINEN

Voimassa olevan ulosottokaaren mukaan velallisen suojaosuus on suurempi, jos hänellä on elatuksen varassa puoliso, oma lapsi tai puolison lapsi. Työryhmän näkemyksen mukaan olisi perusteltua harkita, tulisiko velallisen elatuksen varassa olevina jatkossa ottaa huomioon ainoastaan lapset eli poistaa mahdollisuus puolison huomioon ottamiseen. Miten arvioitte ehdotusta?

Työryhmä on esittänyt kaksi vaihtoehtoista tapaa elatuksen varassa olevien huomioon ottamiseksi. Kumpaa vaihtoehtoa pidätte parempana? (Vaihtoehtoja arvioitu mietinnössä s. 57–59). Voitte perustella vastauksenne valitsemanne vaihtoehdon alla olevaan tekstikenttään:

- Vaihtoehto 1, jossa kukin elatuksen varassa oleva lapsi korottaa suojaosuuden määrää.
- Vaihtoehto 2, jossa kunkin lapsen osalta tehdään ulosmittauslaskelman loppuksi vähennys ulosmitattavaan määrään.

VAPAAKUUKAUDET JA ULOSMITTAUKSEN MÄÄRÄN RAJOITTAMINEN

Työryhmä on pohtinut mahdollisuutta poistaa ulosmittausjärjestelmästä ilman velallisen pyyntöä myönnettävät automaattiset vapaakuukaudet ja mitoittaa tällöin kuukausittainen ulosmittausmäärä pienemmäksi (Mietinnössä asiaa arvioitu s. 62–64).

Kumpaa vaihtoehtoa pidätte parempana? Voitte perustella vastauksenne valitsemanne vaihtoehdon alla olevaan tekstikenttään:

- 1) kuukausittain ulosmitattava määrä on pienempi ja ulosmittausjärjestelmästä poistetaan ilman velallisen pyyntöä myönnettävät vapaakuukaudet.
- 2) kuukausittain ulosmitattava määrä on suurempi ja velalliselle myönnetään nykyiseen tapaan ilman pyyntöä automaattisesti vapaakuukausia.

3. Muut mietintöä koskevat huomiot

Kirjoittakaa muut mahdolliset huomionne alla olevaan kenttään

Muilu Merja
Oikeusministeriö

Salmela Terhi
Oikeusministeriö